

Připomínky k tiskovému zákonu

22.2.2024 - Edita Nezvalová | Sdružení místních samospráv ČR

Jakožto organizace sdružující téměř dva a půl tisíce obcí, z nichž mnoho vydává periodické tiskoviny územně samosprávných celků (obecní zpravodaje), dlouhodobě řešíme povinnosti plynoucí z tiskového zákona ve vztahu k vydavatelům stran povinných výtisků. Z pohledu obcí je důležité, aby konzervační fond tvořený právě povinnými výtisky neztratil ani v době digitalizace svou kontinuitu, a proto vnímáme předloženou novelu jako výzvu, která zajistí nejen zachování pestrosti konzervačního fondu, ale zároveň umožní, s využitím moderních technologií a forem archivace, zjednodušení, zkvalitnění a především zefektivnění plnění povinností vydavatelů.

Jakožto organizace sdružující přes 2300 členských obcí, z nichž většina vydává svůj obecní zpravodaj v hmotné podobě a následně je v nezměněné podobě zpřístupňuje na svých webových stránkách jsme navrhli, aby i na územně samosprávné celky, tedy vydavatele těchto zpravodajů, bylo pohlíženo jako na vydavatele vydávající periodikum podle § 3 písmeno b), tedy na vydavatele elektronického periodika.

S postupující digitalizací a zvyšující se počítačovou gramotností občanů všech věkových kategorií je zpřístupnění na webu nejen požadováno ze strany občanů, pro obce a města je efektivní tato periodika archivovat na svých webových stránkách ale taktéž se to stalo běžnou praxí.

Druhá připomínka se týkala povinných výtisků. Navrhli jsme sjednotit lhůtu pro zasílání povinných výtisků na 30 dnů jak pro vydavatele periodických tisků na hmotných nosičích, tak pro vydavatele elektronického periodického tisku.

Současná právní úprava ukládá vydavatelům periodických tisků na hmotných nosičích 10 denní lhůtu pro zaslání povinných výtisků.

Vzhledem k tomu, že hmotná podoba periodika se obsahově shodují s elektronickou podobou, dochází k naplnění podstaty elektronického periodického tisku publikace zpřístupňované v elektronické formě bez hmotného nosiče, pro který je navržena lhůta na odeslání povinného výtisku 30 dnů od zpřístupnění periodika. Proto se domníváme, že by nedávalo smysl ukládat tuto povinnost pro jednoho vydavatele ve dvou lhůtách a pro obsahově stejné periodikum, pouze na jiném nosiči.

Poslední připomínka se týkala návrhu na zefektivnění plnění povinnosti zasílání povinných výtisků periodických tisků na hmotných nosičích následně zpřístupněných bez hmotného nosiče, jehož obsah zůstává nezměněný od okamžiku zpřístupnění. Pro současné zjednodušení této povinnosti SMS ČR navrhlo, aby byl počet míst, kam jsou vydavatelé povinni zasílat povinné výtisky v tištěné podobě snížen na Národní knihovnu ČR v počtu dvou povinných výtisků a po jednom povinném výtisku bylo zasíláno příjemcům: Moravská zemská knihovna v Brně, Vědecká knihovna v Olomouci a místně příslušná krajská knihovna, a to ve lhůtě 30 dnů od vydání periodika na hmotném nosiči.

Jsme si vědomi, že obecní zpravodaje představují z pohledu archivnictví a badatelské činnosti nenahraditelné informační zdroje s rozsáhlou vypovídací schopností především o regionální historii. Plní funkci monitoringu komunitního života, promítání společenských změn do života samospráv, zřizovaných organizací, spolků ale i běžných občanů.

Jsou také jedním z monitorovacích míst, kam se promítá zachování kulturního bohatství národa a z jejich pestrých zdrojů je čerpáno nejen na úrovni vzdělávacích institucí (badatelské výukové

programy), laické ale i odborné veřejnosti.

Současně ovšem příjemcům povinných výtisků narůstá objem konzervačního fondu, pro jehož archivaci často musí využívat pronajímané prostory, což s sebou nese další náklady na udržení konzervačního fondu. V případě periodických tisků územně samosprávných celků se dá předpokládat, že jejich obsah je využíván badateli především z místně příslušného kraje. Pro ostatní případy lze využít institut meziknihovní výpůjční služby. Z toho důvodu se domníváme, že navržený snížený počet příjemců povinných výtisků (Národní knihovně ČR v počtu dvou povinných výtisků a po jednom povinném výtisku Moravské zemské knihovně v Brně, Vědecké knihovně v Olomouci a místně příslušné krajské knihovně) je pro zachování konzervačního fondu dostatečný a současně sníží náklady vydavatelům na plnění povinnosti zasílání počtu výtisků, tak příjemcům povinných výtisků formou menšího rozsahu archivovaných výtisků a následně nižší potřebě prostor pro archivaci.

Výše zmíněným uživatelům čerpajícím informace z periodik vydávaných obcemi tak zůstane možnost využití tištěných periodik v místně příslušné krajské knihovně (Moravské zemské knihovně v Brně, Vědecké knihovně v Olomouci, popř. Národní knihovně) ale mohou také pracovat elektronickými výtisky s využitím prostředků komunikace na dálku.

Vydavatelé periodik, pro které zasílání povinných výtisků představuje neúměrnou administrativní, ale také finanční zátěž (kromě ceny samotných 19 výtisků se do nákladů na splnění povinnosti zaslání povinného výtisku promítá také stále se zvyšující poštovné). To jsou důvody, které vedou mnoho obcí k ukončení vydávání zpravodajů, což v konečném důsledku je nenahraditelná škoda pro budoucí generaci a ohrožení pro konzervační fond.

Plné znění připomínek můžete dohledat na: <https://odok.cz/portal/veklep/hledat?page=1>

<https://www.smscr.cz/legislativa/kultura-a-cestovni-ruch/kultura/knihovny/pripominky-k-tiskovemu-z-akonu-3624cs.html>